על של חבירו א טובת הנאה שלו א] א"ל התם הוא דקאתי מכח ישראל משום הכי אזלינן בתר מתכפר ב] והוה ליה תחילתו וסופו ביד ישראל אבל הכא הכי קא מיבעיא ליה מי בעינן מתחילה ועד סוף דתיקו ברשות מאן דעביד תמורה ג] תיקו: אמר מר (א) א) מוקדשי עובדי כוכבים לא נהנין ולא מועלין לא נהנין ב מדרבנן ולא מועלין ד] מדאורייתא מ"ט ה] דכתיב [1]נפש כי תמעול מעל וחטאה בשגגה ב) וילפינן חטא חטא מתרומה ובתרומ' כתיב [2]בני ישראל ולא עובדי כוכבים ו] ואין חייבין עליהם משום פיגול נותר וטמא דכתיב בה בטומאה [3]דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם [וגו'] ויליף נותר חילול חילול מטומאה דכתיב גבי טומאה בני ישראל ולא יחללו וגו' וכתיב גבי נותר [4]ואוכליו עונו ישא כי את קדש ה' חלל ויליף פיגול עון עון מנותר דכתיב גבי פיגול [5]והנפש האוכלת ממנו עונה תשא וכתיב גבי נותר ואוכליו עונו ישא כי את קדש ה' חלל וכולהו בני ישראל ולא עובדי כוכבים ואין עושין תמורה דכתיב [6]לא יחליפנו ולא ימיר וכתיב בריש ענין ז] [7]דבר אל בני ישראל ח] (לאמר) ג) איש כי יפליא נדר בערכך ט] ל"א ואין עושין תמורה מ"ט דאיתקשא תמורת בהמה למעשר בהמה ומעשר בהמה למעשר דגן וגבי מעשר דגן כתיב י] (כל) [8][כי את] מעשר בני ישראל אשר ירימו לה' בני ישראל ולא עובדי כוכבי': ואין מביא (עליהן) נסכים אבל קרבנו טעון נסכים דברי רבי שמעון: מנה"מ דתנו ד) רבנן [9]אזרח יא] אזרח מביא נסכים ואין העובד כוכבים מביא נסכים יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים ת"ל [9]ככה אמר ר' יוסי רואה אני בכולן להחמיר מאי טעמא [10]לה' כתיב יב] ביה בד"א בקדשי מזבח אבל בקדשי בדק הבית מועלין בהן מ"ט דכי גמרינן מעילה חטא חטא מתרומה דומיא דתרומה דקדוש קדושת הגוף אבל בקדושת בדק הבית דקדושת דמים לא אמר רב יהודה אמר רב כל לא תעשה יג] בתורה עשה בה מעשה חייב לא עשה בה מעשה פטור וכללא הוא דלאו שאין בו מעשה פטור והרי מימר דלאו שאין בו מעשה הוא ולקי דתנן לא יד] שהוא רשאי להמיר אלא שאם המיר מומר וסופג את הארבעים אמר לך רב הא מני רבי יהודה היא דאמר ה) לאו שאין בו מעשה לוקין עליו ומי מצית מוקמת למתניתין כר' יהודה והא אוקימתא לרישא דלא כרבי יהודה דקתני הכל ממירין טו] הכל לאיתויי מאי לאיתויי יורש ודלא כרבי יהודה האי תנא סבר לה כוותיה בחדא דלאו שאין בו מעשה לוקין עליו ופליג עליה בחדא דאילו רבי יהודה סבר יורש אינו סומך יורש אינו ממיר ותנא דידן סבר יורש סומך יורש ממיר ו) אמר רב אידי בר אבין אמר רב עמרם א"ר יצחק א"ר יוחנן ז) טז] משום ר' יוסי הגלילי כל לא תעשה שבתורה עשה יז] בו מעשה לוקה לא עשה בו מעשה פטור ג חוץ מנשבע ומימר ומקלל חבירו בשם אף על פי שלא עשה מעשה חייב משום רבי יוסי ברבי חנינא אמרו אף המקדים תרומה לביכורים נשבע מנלן א"ר יוחנן משום יח] ר"מ אמר קרא [11]כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא בית דין של מעלה

אין

ויליף נותר חילול חילול מטומאה. דבקדשי עובדי כוכבים אין בהן משום נותר יט]: כ] **וכתיב גבי נותר** (ויקרא יט) **ואוכליו עונו ישא כי את קדש ה' חלל.** מה חילול האמור גבי טומאה ישראל ולא עובדי כוכבים אף חילול האמור כאן ישראל ולא עובדי כוכבים (ב): כא] השתא קא מפרשינן לכולה ברייתא וקתני **ואין עושין תמורה.** ומאי טעמא אין עושין תמורה: ה"ג **דאיתקש תמורת בהמה למעשר בהמה.** כדאמרינן לקמן בשילהי פירקין (דף יג.) והלא מעשר בכלל שאר הקדשים וכו' למה יצא להקיש אליו ולומר לך דמה מעשר קרבן יחיד ועושה תמורה אף כל קרבן יחיד כב] ועושה תמורה לאפוקי קרבנות צבור: **מעשר בהמה איתקש למעשר דגן.** כדאמרינן בבכורות (נג.) עשר תעשר [דברים יד] בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן: **וגבי מעשר דגן כתיב** (במדבר יח) **כי את מעשר בני ישראל.** דמשמע בני ישראל ולא עובדי כוכבים הכי נמי גבי מעשר בהמה ישראל ולא עובדי כוכבים וכי היכי דאמרינן גבי מעשר בהמה ישראל ולא עובדי כוכבים הכי נמי נימא גבי תמורת בהמה שהרי הוקשו כולן זה לזה ומהכא נפקא דקדשי עובדי כוכבים אין עושין תמורה כג]: **אזרח.** זהו ישראל ולא העובד כוכבים מביא נסכים כלל: **יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים.** אפילו משל צבור: **ת"ל ככה.** דככה עיכובא הוא דודאי טעונין נסכים ומשל צבור. (ג) כד] ולל"א דכתיב בספרים ול"ג עליהן משמע הכי אזרח כגון ישראל מביא נסכים אפי' בפני עצמן ואין העובד כוכבים מביא נסכים בפני עצמן יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים ת"ל ככה והוי עיכובא דודאי קרבנו טעון נסכים אפי' משלו דמקבלים מיניה דמי נסכים: ה"ג **מאי טעמא לה' כתיב בהו** ול"ג **קדש לה'.** והכי מנלאתי בזבחים בפ' ב"ש (דף מה.) מאי טעמא כה] לה' כתיב בהו בקדשי עובדי כוכבים דכתיב איש איש מבני ישראל אשר יקריב קרבנו וגו' [ויקרא כב] והאי קרא מוקמינן ח) בעובדי כוכבים שנודרים נדרים ונדבות כישראל וכתיב בסיפיה דקרא לה' שנאמר אשר יקריב לה' לומר לך דדיינין להו בתורת שאר קדשים דמועלין בהן וחייבין עליהן משום פיגול כו': **והרי מימר דלאו שאין בו מעשה הוא.** דבדיבורא תליא מילתא: **ר' יהודה היא** (ד). דקא משתעי לקמן בהא מילתא: **לא עשה מעשה פטור חוץ מנשבע כו'.** דאע"ג דלא עביד מעשה לוקה כדמפרש כו] להו לקמן: **בשם.** בשמו של הקב"ה: **נשבע מנלן.** דלוקה:

אין

לא נהנין מדרבנן. והקשה הר"ר יעקב למה לנו לומר דרבנן היא דלמא מדאורייתא היא כיון דמרבינן מאיש איש שנודרין העובדי כוכבים כישראל כז] דכה"ג אמר (מעילה דף ז:) בשלמי ישראל דלא נהנין דאורייתא דאע"ג דאין בהן מעילה וי"ל כח] כיון דאין בהן קדושה לענין פיגול נותר וטמא כט] אין בו קדושה נמי לענין הנאה דאורייתא: **ויליף** נותר חילול חילול מטומאה. ל] וכתב ביה בטומאה לא] בני ישראל ולא עובדי כוכבים לב] והקשה הר"ס וניליף נותר חילול מטמא ששימש בטומאה דאמר בפרק ב' דזבחים (דף טו:) דקדשי עובדי כוכבים לא קרבי בטומאה דאמר התם אלא למעוטי עובדי כוכבים השתא ציץ לא מרצה דאמר מר בעובדי כוכבים בין בשוגג בין במזיד לא הורצה בטומאה קרב וי"ל דיש לנו למילף טפי מטומאה לג] [דכתיב] בחד קרא כדאיתא בזבחים פ' ב"ש (דף מה:) דתני לוי מנין שאף בפסול זמן הכתוב מדבר ת"ל לד] ולא יחללו את קדשי בני ישראל בשני חילולין הכתוב מדבר אחד פסול נותר ואחד פסול טומאה: **ומעשר** דגן. כתיב בני ישראל ולא עובדי כוכבים והיינו רבי שמעון ט) דאית ליה הך דרשה אבל רבנן פליגי עליה ולישנא קמא שייך לרבנן: לה] לו] **מאי** תרומה קדושת הגוף. ואם תאמר והא אמר י) הזיד במעילה באזהרה דילפינן חטא חטא מתרומה הוה לן למימר כי הכא מה תרומה קדושת הגוף ולא יהא אזהרה למעילה אלא בקדשי מזבח וקיימא לן דאפילו בקדשי בדק הבית שייך בהן אזהרה למעילה כדתנן לז] (בכריתות (דף יג:) יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד וקחשיב מוקדשים דשור וחמור) וכן כמה דרשות דרשינן בפ' בתרא דמעילה (דף יח:) פגם ונהנה ושליח שעשה שליחותו דגמרינן מתרומה היה לנו לומר דלא נהגי בקדשי בדק הבית וי"ל הא דמעטינן הכא קדשי בדק הבית היינו משום דכתיב הכא לה' כ): **והרי** מימר לאו שאין בו מעשה ולקי. ואם תאמר אמאי לא פריך הכי נמי ממוציא שם רע ועדים זוממין דלאו שאין בו מעשה ולקי וי"ל דלא בעי למיפרך מהני דכתיב בהו מלקות בתורה וא"ת במסכת מכות (דף ד:) דאמר לח] עולא לאו שאין בו מעשה לוקין עליו דיליף ממוציא שם רע ופריך מה למוציא שם רע שכן קנס ולימא או נשבע או מימר או חד מהנך דשמעתין לט] [יוכיח] וי"ל דאין ה"נ אלא תירץ שפיר או שמא לא דמי הני דהכא להני דהתם ואם תאמר כי פריך הכא והרי מימר דלאו שאין בו מעשה לימא בדיבוריה איתעביד מעשה כדאמר לקמן וי"ל דאה"נ הוי מצי לתרוצי אלא דשפיר שני: **אף** המקדים תרומה לבכורים. לקמן מפרש טעמא דאמר קרא מלאתך ודמעך לא תאחר מלאתך זו בכורים ודמעך זו תרומה ואמר רחמנא לא תאחר ובספרי מפרש טעמא אחרינא יקדמו בכורים שיש להן ד' שמות ורש"י מייתי ליה לקמן (ד' ד. ד"ה מפני):

מסורת הש"ס

א) [זבחים מה.], ב) [פסחים לג. קדושין מב: סנהדרין פד. זבחים מה. מעילה יח:], ג) [עי' תוס' ערכין דף ה' ע"ב ד"ה יכול. ש"מ], ד) [זבחים מה. מנחות עג:], ה) [ב"מ לא. מכות ד: טז. כ: זבחים כט: סנהדרין סג.], ו) מכות טז. שבועות כא., ז) [שבועות דף כ"א. ושו"ת הרשב"א חלק א' סי' קמ"ה. ש"מ], ח) [מנחות עג:], ט) [עיין תוספות קדושין מא: ד"ה הנכרי והכותי כו' ובר"ש פ"ג מ"ט דתרומו'], י) [סנהדרין פד.], כ) [וע"ע תוס' סנהדרין פד. ד"ה גמר],

עין משפט נר מצוה

יט א מיי' פ"ד מהלכות תרומות הלכה ב:
כ ב מיי' פ"ה מהלכות מעילה הלכה טו:
כא ג מיי' פ"א מהלכות תמורה הלכה א ופי"ח מהלכות סנהדרין הלכה ב:

תורה אור השלם

1. נֶפֶשׁ כִּי תִמְעֹל מַעַל וְחָטְאָה בִּשְׁגָגָה מִקָּדְשֵׁי יְיָ וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ לַייָ אַיִל תָּמִים מִן הַצֹּאן בְּעֶרְכְּךָ כֶּסֶף שְׁקָלִים בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְאָשָׁם: ויקרא ה טו
2. וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל אַהֲרֹן וַאֲנִי הִנֵּה נָתַתִּי לְךָ אֶת מִשְׁמֶרֶת תְּרוּמֹתָי לְכָל קָדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְךָ נְתַתִּים לְמָשְׁחָה וּלְבָנֶיךָ לְחָק עוֹלָם: במדבר יח ח
3. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו וְיִנָּזְרוּ מִקָּדְשֵׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי אֲשֶׁר הֵם מַקְדִּשִׁים לִי אֲנִי יְיָ: ויקרא כב ב
4. וְאֹכְלָיו עֲוֹנוֹ יִשָּׂא כִּי אֶת קֹדֶשׁ יְיָ חִלֵּל וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמֶּיהָ: ויקרא יט ח
5. וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יֵרָצֶה הַמַּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יֵחָשֵׁב לוֹ פִּגּוּל יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא: ויקרא ז יח
6. לֹא יַחֲלִיפֶנּוּ וְלֹא יָמִיר אֹתוֹ טוֹב בְּרָע אוֹ רַע בְּטוֹב וְאִם הָמֵר יָמִיר בְּהֵמָה בִּבְהֵמָה וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹּדֶשׁ: ויקרא כז י
7. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ כִּי יַפְלִא נֶדֶר בְּעֶרְכְּךָ נְפָשֹׁת לַייָ: ויקרא כז ב
8. כִּי אֶת מַעְשַׂר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יָרִימוּ לַייָ תְּרוּמָה נָתַתִּי לַלְוִיִּם לְנַחֲלָה עַל כֵּן אָמַרְתִּי לָהֶם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחֲלוּ נַחֲלָה: במדבר יח כד
9. כָּל הָאֶזְרָח יַעֲשֶׂה כָּכָה אֶת אֵלֶּה לְהַקְרִיב אִשֵּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַייָ: במדבר טו יג
10. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו וְאֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל נִדְרֵיהֶם וּלְכָל נִדְבוֹתָם אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַייָ לְעֹלָה: ויקרא כב יח
11. לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לַשָּׁוְא כִּי לֹא יְנַקֶּה יְיָ אֵת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לַשָּׁוְא: שמות כ ז

מוסף רש"י

טובת הנאה שלו. של תורם הוי טובת הנאה שבידו ליתנו לאיזה כהן שירצה, ולא ביד מי שתרם עליו (לקמן י.) ואם בא אחר ואמר הילך סלע זה ותן תרומה זו לבן בתי כהן, של זה היא, שתרומה שלו, שנאמר (דברים כו) כי תכלה לעשר את כל תבואת זרעך וגו' ונתתה ללוי וגו', תלה הכתוב הנתינה במי שמעשרה משלו (יומא נ: וכעי"ז זבחים ו.). **חטא חטא מתרומה.** כתיב במעילה וחטאה בשגגה וכתיב בתרומה (ויקרא כב) ולא ישאו עליו חטא, ובתרומה כתיב בתריה דהאי קרא ולא יחללו את קדשי בני ישראל (זבחים מה.). **אזרח.** בפרשת נסכים כתיב בשלח לך (במדבר טו) כל האזרח יעשה ככה, ומינה ילפינן בפרק כל התדיר (שם צא:) אזרח מלמד שמתנדבים נסכים ומביא בפני עצמן נדבה (שם מה.). **ואין העכו"ם מביא נסכים.** אין העכו"ם מתנדב להביא נסכים בלא זבח (מנחות עג:). **ת"ל ככה.** יעשה לשור, מאחר שחובה תלויה בקרבן ל"ש ישראל ול"ש עכו"ם, הלכך שלא דמי נסכיה יקרבו משלו ואם לאו קרבים משל ציבור, שתנאי ב"ד הוא במסכת שקלים (זבחים מה.). **דאמר לאו שאין בו מעשה לוקין עליו.** בכמה דוכתי מייתינן לה, לא תותירו ממנו והנותר ממנו עד בקר, בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה לומר שאין לוקין עליו, דלאו שניתק לעשה הוא, טעמא דבא הכתוב, הא לאו הכי לקי המותיר ואע"ג דאין בו מעשה (ב"מ צא.).

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר מר קדשי כל"ל ואות מ"ו נמחק: (ב) רש"י ד"ה וכתיב גבי וכו' ולא עובדי כוכבים הס"ד ואח"כ מ"ה ואין עושין תמורה כו' השתא: (ג) ד"ה ת"ל ככה וכו' ומשל ציבור ול"ג עליהן ומשמע כל"ל ותיבות וללא"ח דכתיב בספרים נמחק: (ד) ד"ה רבי יהודה היא כו' דקא (מישתמעי) [משתעי] לקמן בהא מילתא הלכך הוה כעשה מעשה הס"ד ואח"כ מ"ה חוץ מנשבע:

שינויי נוסחאות

א] שלו ורמי בר חמא התם. תיבות א"ל נמחק (ש"מ) ב] ל"ל דהוה (הגר"א) ג] תמורה או לא תיקו (ש"מ) ד] בזבחים שם ליתא. ה] מ"ט גמר חט חט מתרומה כתיב הכא נפש כי תמעול מעל בה' וחטא וכתיב בתרומה ולא יחללו את קדשי בני ישראל אשר ירימו לה', ס"א כדרב אבהו ילפי מעילה חטא חטא מתרומה כתיב במעילה נפש וכו'. ועי' בהשמטות בסוף המסכת (ש"מ) ו] ואין. ס"א ואין חייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא מ"ט פיגול יליף עון עון מנותר כתיב גבי פיגול והנפש האוכלת ממנה עונה תשא וכתיב גבי נותר ואוכליו עונו ישא כי את קדש ה' חילל ויליף נותר חילול חילול מטומאה כתיב גבי נותר חילול כתיב גבי טומאה חילול וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו בני ישראל ולא עובדי כוכבי' כך גי' גמ' של קלף הישנות רש"י ותוס' ז"ל (ש"מ) ז] ענין דתמורה דבר (ש"מ) ח] ל"ל ואמרת אליהם ט] בערכך בני ישראל ולא עובדי כוכבים ל"א (ש"מ) י] כתיב כי את מעשר (ש"מ) יא] אזרח אזרח מביא נסכים בפני עצמן ואין העובד כוכבים מביא [נסכים] בפני עצמן יכול כשהן מביאין קרבן אינו טעון נסכים לא משלו ולא משל צבור ת"ל ככה. וה"פ אזרח מביא נסכים עם הזבח ואין העובד כוכבים כו' אפילו עם הזבח יכול כו' עם הצבור ת"ל ככה (ש"מ) יב] כתיב בהו. אות י' נמחק (ש"מ) יג] תעשה שבתורה עשה מעשה חייב לא עשה מעשה פטור (ש"מ) יד] לא שאדם רשאי (ש"מ) טו] ממירין ואמרת הכל (ש"מ) טז] ל"ל רבי יהודה אומר משום רבי יוסי הגלילי כו' וכן איתא במכות ובשבועות ובזה תבין מ"ש רש"י הכא בד"ה רבי יהודה היא דקא משתעי לקמן בהא מילתא, יז] עשה מעשה לוקה לא עשה מעשה פטור (ש"מ) יח] בשבועות כא. איתא ר"ש בן יוחאי, יט] טומאה (צ"ק) כ] מה"ד דכתיב גבי (ש"מ) כא] מה"ד ואין עושין תמורה השתא קא מפרשינן לכולה ברייתא דקתני ואין (ש"מ) כב] יחיד עושה תמורה (ש"מ) כג] תמורה. ומקשינן בזבחים (מה.) וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש בקדשים ומתרץ מעשר דגן חולין הוא (ש"מ) כד] ציבור לענין דכתיב בספרים ולספרים דגרסי עליהם משמע. [ובכ"י אחר ולענין דכי' בספרים דל"ג עליהם משמע] (ש"מ) [נראה דל"ל ללשון הכתוב בספרים ואין מביא עליהן אבל לספרים דלא גרסי עליהן משמע וכו']: כה] ל"ל לה' כתיב בהו דכתיב איש איש מבית ישראל כו' שנאמר אשר יקריבו לה' וכו' (רש"ש) כו] כדמפרש כלהו לקמן (ש"מ) כז] דכה"ג אמר (ר"ה כ"ח ע"א) כל"ל, ועי' נדרים י' ע"א תו' ד"ה אדם (ר"י לנדא) כח] כיון דאין בהן מעילה דפ"י. כט] אין בו מעילה, דפ"י, ובכ"י אחר קדושה הה"נ. ל] ל"ל וכתב בה וכו' (יעב"ץ) לא] בטומאה וינזרו בני ישראל מקדשי (ש"מ) לב] עובדי כוכבים, ופשטא דקרא מיירי באוכל קדשים בטומאה כדאיתא בסוף הפרשה אשר יאכל מן הקדשים כו' והקשה (ש"מ) לג] דהא כתיבי נותר וטומאה בחד (ש"מ) לד] ולא יחלל את קדשי בני ישראל, ל"ל ולא יחלל שם קדשי וכו' (מרא"כ) לה] מה"ד דומיא דתרומה דקדושה קדושת הגוף (ש"מ) לו] ל"ל מה, לז] במכות כא: יש חורש תלם אחד וחייב עליו שמונה לאוין וקחשיב דשור וחמור במוקדשין כן הגי' רש"ק. וגי' ל"ק דמעיל' ועוד קשה דתנן במס' כריתות יש אוכל אכילה אחת וחייב עליה ד' חטאות ואשם אחד וקחשיב פסולי מוקדשין וכן כמה דרשו' וכו' לח] ל"ל רבי יהודה לט] (צ"ק)

רבינו גרשום

טובת הנאה שלו. שיכול לקבל מישראל חבירו זוז או סלע כדי ליתנה לבן בתו כהן: **ורמי בר חמא.** קא סבר מיהא לא תפשוט דההוא דקאמר רבי אבהו א"ר יוחנן דמתכפר עושה תמורה משום **דקא אתי האי מתכפר מכח ישראל.** דקרבן דידיה עביד תמורה כלומר דהקדיש ישראל להתכפר ישראל. אבל הקדיש עובד כוכבים להתכפר ישראל דלא הוה מתחלה ועד סוף ברשות ההוא מתכפר מי מצי עביד מתכפר תמורה אי לא תיקו: **לא מועלין.** בהן מדאורייתא אפילו הכי (כי) לא נהנין מהן מדרבנן: **ל"א איתקש תמורת בהמה למעשר בהמה.** דכתיב גבי מעשר בהמה לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו וכתיב בתמורת בהמה לא יחליפנו ולא ימיר אותו ומעשר בהמה איתקש למעשר דגן כדאמר בפרק מעשר דגן עשר תעשר בשתי מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר דגן ואחד מעשר בהמה: **מ"ט לה' כתיב ביה.** דכתיב לכל נדריהם אשר יקריבו לה' הלכך מועלין: **ומקלל את חבירו בשם.** (הקודש) המפורש: וכן **המקדים תרומה לבכורים.** ולא במפריש קא מיירי דהיינו מעשה כשהקדים תרומה אלא כגון שנתן עיניו בצד זה לשם תרומה.

שיטה מקובצת

לא נהנין מדרבנן. פ"ה כיון דאין בהן מעילה א"כ לא נהנין ר"ל מדרבנן, והקשה הר"ר יעקב בר שמואל מנלן והלא שלמים שאין מועלין בהם ואסורין בהנאה מן התורה וי"ל דמשמע ליה דכיון שיש בהן כל הקולו' הללו שאין בהן פיגול ונותר וטמא [משמע שאין נהנין כי אם מדרבנן] (דלא הוי מדאורייתא). תוס': **מ"ט.** ס"א כדר' אבהו ילפי מעילה חט חט מתרומה כתיב במעילה נפש וכו'. עי' בהשמטות בסוף המסכ': **ובתרומה כתיב בני ישראל.** בפרק האיש מקדש (קידושין מב:) אמרינן תרומת עובד כוכבים מדמעת ור"ש פוטר, ופ"ה משו' דסבר ר"ש דגנך ולא דיגון עובד כוכבי', ור"י פי' משום דסבר בני ישראל ולא עובדי כוכבים [בכ"י אחר ל"מ למימר דאתא למעט נשים דכיון דאתרבי לתמורה אין למעוטיה. גליון]: **ומעשר בהמה למעשר דגן.** בפ' ב"ש זבחים מה. פריך והיאך דנין למד מן המלמד ומשני. תוס': **ולא עובדי כוכבים.** גליון לא מצי למימר דאתא למעט נשים דכיון דאיתרבו לתמורה אין למעטיה: **אבל בקדשי בדק הבית.** עי' בהשמטות בסוף המסכת: **אמר רב יהודה אמר רב כל לא תעשה בתורה וכו'.** האי כללא לא מיירי אלא בהני דאינן מפורשין בהן מלקות דהא נשבע ומקלל ומוציא שם רע ועדים זוממין לוקין אע"פ שאין בהן מעשה. תוס': **אמר קרא כי לא ינקה כו'.** גליון פי' לא הוצרך הכתוב ללמד כי לא ינקה הפושעים והמורדים כי כל דאמר קודשא בריך הוא וותרן הוא כו' (ב"ק נ.) אלא בא לעורר לב"ד של מטה שישתדלו לנקותו ע"י מלקות. הרב המעילי ז"ל: ובכ"י אחר אין מנקין אותו פ' בתשובה רק ביסורין בלא קצבה. גליון: **תוס' ד"ה ויליף נותר וכו' אחד פסול נותר ואחד פסול טומאה.** ומיהו בתוס' הקשה ר"ב למה לי למיגמר חילול חילול מטומאה תיפוק ליה דלא יחללו גופיה מיירי גם בנותר, ומורי אמר האי דתני לוי אינה דרשה גמורה דלא נצטרך עוד לדרשה דחילול חילול מטומאה שהרי בכל התלמוד היא מוזכרת ואינה אלא דרשה לגלויי לן דיש לנו לדרוש חילול חילול מטומאה יותר משאר דברים: **תוס' ד"ה והרי מימר וכו' או חד מהנך דשמעתין.** גליון וי"ל דסבר דהוו שלשה כתובים, מיהו קשה לר"י למה לי קרא גבי נשבע ומימר וי"ל דמוקמינן לדרשה אחריתי: **שם וכו' וי"ל דאה"נ הוי מצי לתרוצי.** גליון א) לדבריו דלא חשיב למעשה קאמר:

א) נראה דל"ל גליון ועוד י"ל דרוצה לתרץ לדבריו כו'.